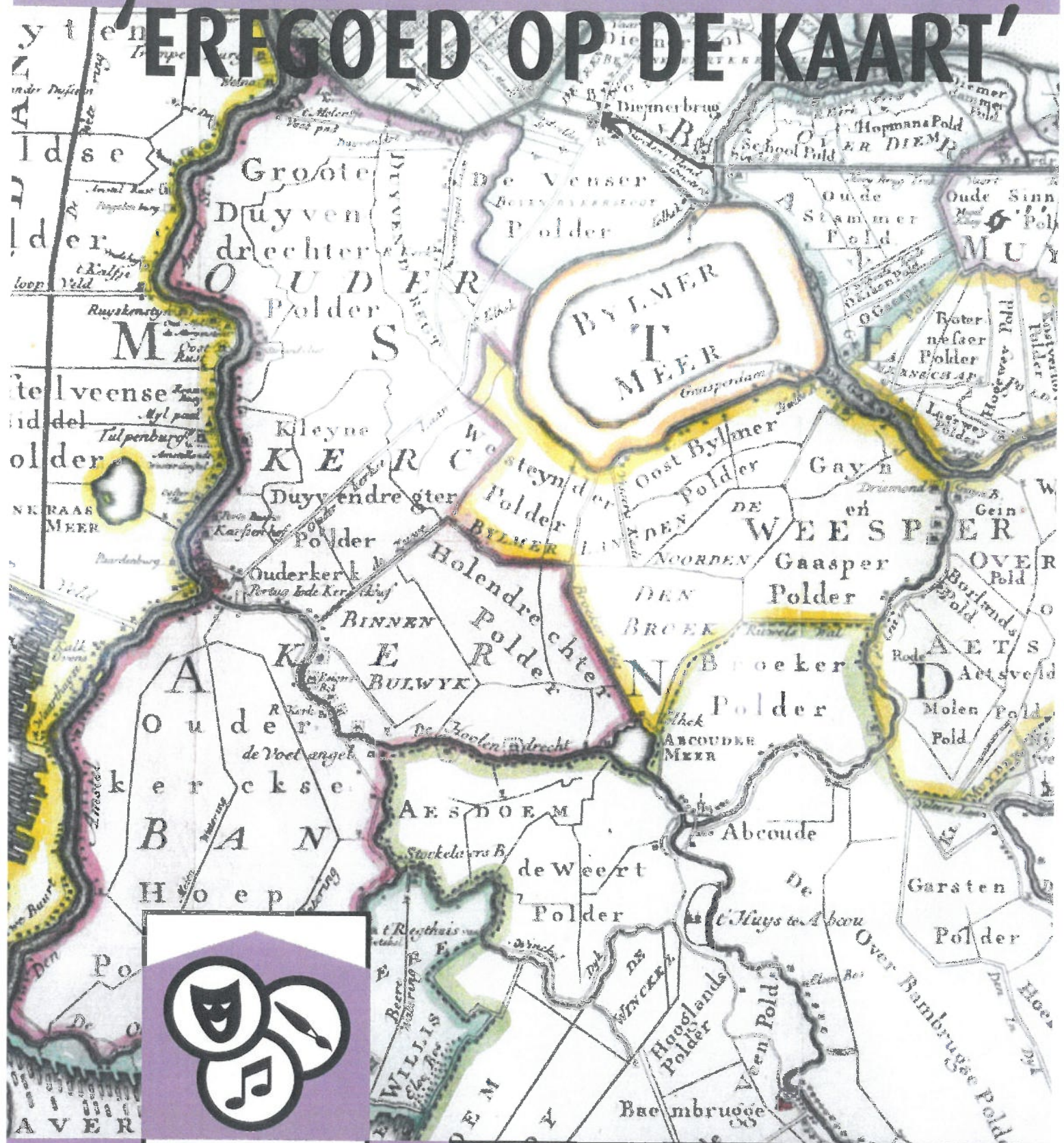

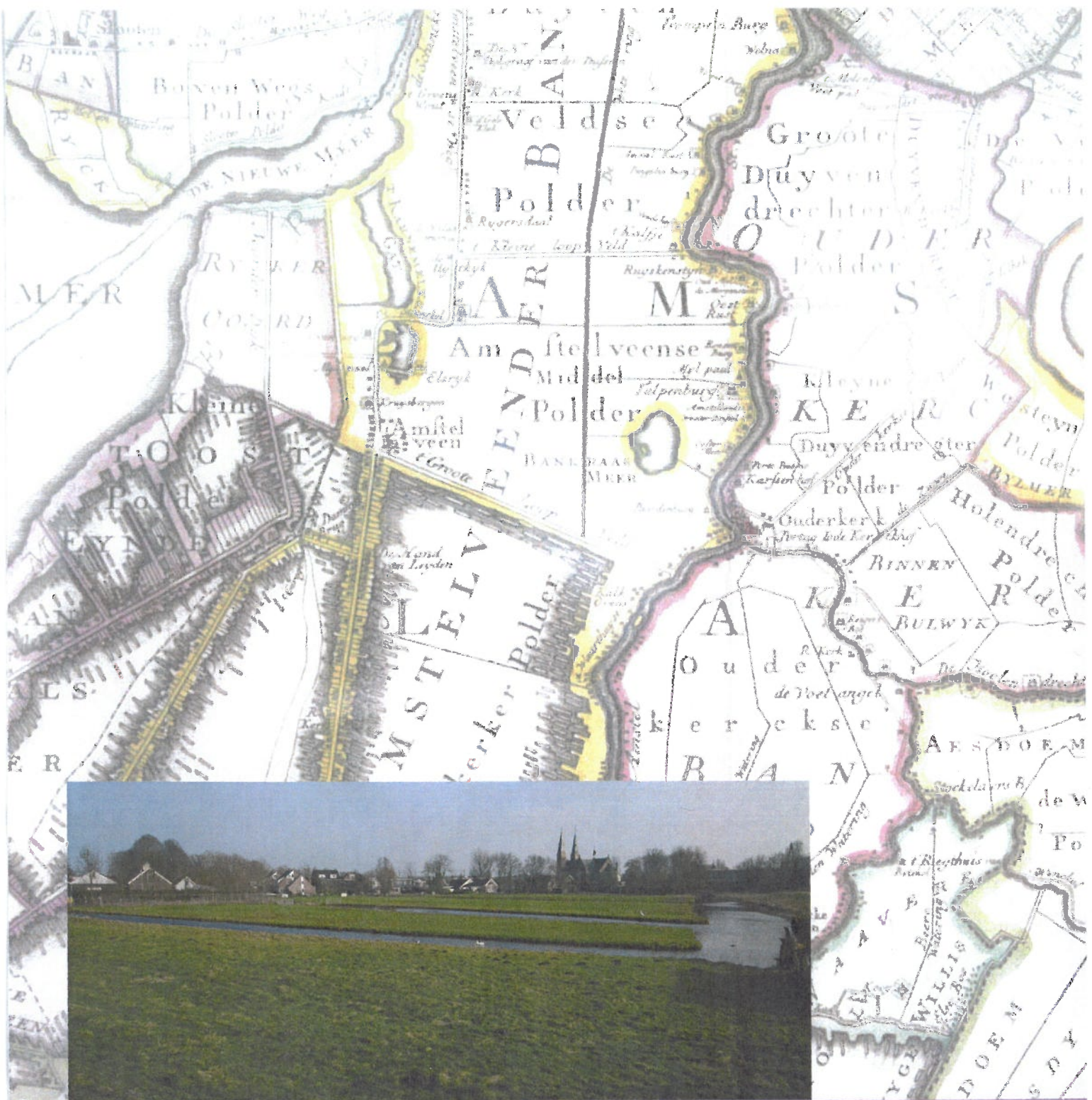
Rapportage Conferentie 13-09-2013

ERFGOED OP DE KAART

Cultuurplatform
Ouder-Amstel

Behoud, onderhoud en
herbestemming van cultureel
erfgoed in Ouder-Amstel

Borging van Cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen?

Er zijn nog niet veel voorbeelden van bestemmingsplannen, waarin de cultuurhistorie goed en volwaardig is geborgd. Bovendien moet ook de gemeentelijke organisatie anders worden ingericht. De beleidsterreinen ruimtelijke ordening, monumentenzorg en archeologie (erfgoed), en vergunningen en handhaving kunnen niet langer 'op zichzelf' werken. Integrale begeleiding en beoordeling van ruimtelijke ingrepen is echter nog niet overal aan de orde.

Jef Muhren, directeur WZNH, in Handreiking Cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen, Alkmaar april 2013.

Voorwoord

In Ouder-Amstel hebben we niet alleen rijksmonumenten (39), maar ook veel ander waardevol, cultuurhistorisch erfgoed: karakteristieke gebouwen, landschappen en archeologische waarden. Behoud, onderhoud en herbestemming van cultureel erfgoed zijn actuele onderwerpen. Zeker nu de budgetten voor cultuur vanwege bezuinigingen sterk onder druk staan, is het zaak om na te denken over de manier waarop we in Ouder-Amstel met monumenten - ons cultureel erfgoed - willen omgaan. Behoud en herbestemming van cultureel erfgoed zijn niet alleen van cultuurhistorisch en maatschappelijk belang, de aantrekkelijkheid van cultureel erfgoed vertegenwoordigt ook economische waarde. We denken dan niet alleen aan toerisme, maar ook in termen van aantrekkelijkheid als vestigingsplaats van en voor bedrijven en als woonbestemming. Het Cultuurplatform wil samen met alle betrokkenen de gemeente adviseren over het beleid op het gebied van behoud en herbestemming van cultureel erfgoed in Ouder-Amstel.

Op vrijdag 13 september 2013 vond in de Amstelse stroom in Ouderkerk de allereerste conferentie over behoud en herbestemming van lokaal cultureel erfgoed in de gemeente Ouder-Amstel plaats. De bijeenkomst werd georganiseerd onder de titel 'Erfgoed op de kaart'. De bijeenkomst was bedoeld als eerste stap op weg naar een betere bescherming van waardevol erfgoed in de gemeente. De diversiteit onder de ruim vijftig deelnemers aan de conferentie was aanzienlijk: vertegenwoordigers van politieke partijen, lokale bestuurders en ambtenaren, makelaars, eigenaren van monumenten, verenigingen voor cultuur en historie en geïnteresseerde inwoners uit de hele gemeente namen eraan deel, evenals de portefeuillehouder voor cultuur in het college van B&W, burgemeester Mieke Blankers-Kasbergen.

Na de opening door voorzitter Karel Loeff (Erfgoedvereniging Heemschut) en een korte introductie van Sylvia Dubbeldam (Cultuurplatform) over de rol van het Cultuurplatform verzorgden drie deskundigen presentaties.

Barend Hoogendorp (Monumentenwacht Noord-Holland): Hoe houden we erfgoed in tact?

Bernard Brons (Nationaal Restauratiefonds): Hoe kunnen we dat betalen?

Leo Dubbelaar (Cuypersgenootschap): Wat kan de gemeentelijke rol bij bescherming van erfgoed zijn?

Na de pauze was er een forumdiscussie aan de hand van stellingen.

Voor een uitgebreide inventarisatie van het cultureel erfgoed in Ouder-Amstel kan men terecht op: www.monumentenouderamstel.nl

Ans Quirijnen en Alex de Boer,
Cultuurplatform Ouder-Amstel

Erfgoed op de kaart van Ouder-Amstel

Waarom een conferentie?

Karel Loeff, directeur Erfgoedvereniging Heemschut¹

De verantwoordelijkheid voor de bescherming en instandhouding van cultureel erfgoed wordt steeds meer een zaak van lokaal beleid. Dat geldt zeker voor lokale monumenten. Dat vraagt niet alleen om visie, maar ook om proactief beleid. Te denken valt aan de economische voordelen die de inzet van cultureel erfgoed voor recreatie en toerisme kan opleveren. En aan het aantrekkelijker maken van Ouder-Amstel als vestigingsplaats voor bedrijven en als woonbestemming. De vooravond van de Open Monumentendagen (14 en 15 september) is een prachtige timing voor een conferentie over dit onderwerp. De conferentie is bedoeld als een begin van de discussie en als gelegenheid om met elkaar kennis te maken. Het is mooi om te constateren dat de 'driehoek' Burgers-Overheid- Ondernemingen zo goed is vertegenwoordigd. Geld speelt ook een belangrijke rol in de zorg voor cultureel erfgoed. Tijdens deze conferentie komen procedures, onderhoud en financiering aan de orde. De drie-eenheid 'Beleid-Techniek-Geld' komt dus eveneens nadrukkelijk aan bod.

De rol van het Cultuurplatform

Sylvia Dubbeldam, voorzitter

Het Cultuurplatform is in 2008 opgericht om de gemeente te adviseren over alles wat met cultuur te maken heeft. Behoud en herbestemming van cultureel erfgoed behoort tot de beleidsprioriteiten van het Cultuurplatform. Cultureel erfgoed draagt bij aan de identiteit van de gemeenschap en geeft een gevoel van verbondenheid. Dat verklaart ook de betrokkenheid van burgers als er sloop van een monument dreigt.

Het college van B&W stelt (coalitieakkoord 2010) dat ons cultureel en historisch erfgoed van grote waarde is én behouden moet blijven. Toch zijn er regelmatig problemen rond bescherming en herbestemming van monumenten (o.a. boerderij Landlust, Sophia's hoeve, Anthoniushoeve, Urbanuskerken). Er is dan sprake van tegengestelde belangen of – tenminste – van verschil van inzicht. Veel van het ongenoegen komt voort uit het gebrek aan een breed gedragen visie op de betekenis van cultureel erfgoed. Het werd tijd om na te denken over de vraag hoe cultureel erfgoed kan bijdragen aan een sterker Ouder-Amstel. Mede op basis van de uitkomsten van deze conferentie zal het Cultuurplatform advies uitbrengen aan de Gemeente Ouder-Amstel.

Cultureel erfgoed in Ouder-Amstel

Rijksmonumenten zijn niet het enige erfgoed in Ouder-Amstel dat we waarderen. Er is veel meer dat van belang is voor de lokale geschiedenis.

We noemen: karakteristieke gebouwen, landschap en natuur, historische plaatsen, kunst, volkscultuur, archeologische waarden.

Rijksmonumenten

Ouder-Amstel heeft 39 door het Rijk aangewezen rijksmonumenten: boerderijen, woonhuizen, kerken met pastorie, een begraafplaats, een molen en een gezellenhuis. Rijksmonumenten zijn beschermd op grond van de Monumentenwet 1988. De bescherming heeft als doel waardevolle architectuur en stedenbouw te behouden en cultuurgeschiedenis te bewaren voor de toekomst. Sinds 2008 is er een gemeentelijke erfgoedverordening. Daarin is de inschakeling van een monumentencommissie, die adviseert over omgevingsvergunningen voor wijzigingen van Rijksmonumenten, geregeld.

Beschermd Dorpsgezicht

In onze gemeente is de oude kern van Ouderkerk aan de Amstel aangewezen als Beschermd Dorpsgezicht.

Gemeentelijke monumenten

De Erfgoedverordening uit 2008 biedt de mogelijkheid objecten van plaatselijk of regionaal belang als zodanig te benoemen. De Gemeente Ouder-Amstel heeft geen gemeentelijke monumenten aangewezen. De gemeente beschikt nu niet over de financiële middelen om actief monumentenbeleid te voeren. In het collegeprogramma 2010-2014 "Zeilen tegen de wind in" is opgenomen dat er een notitie monumentenbeleid verschijnt. De bespreking van de notitie is uitgesteld in afwachting van de uitkomsten van deze conferentie.

¹Erfgoedvereniging Heemschut is één van de oudste particuliere verenigingen voor bescherming van cultuurmonumenten. De vereniging komt al meer dan 100 jaar onafgebroken in actie bij verwaarlozing of dreigende sloop van monumenten.

Karakteristieke panden

In bestemmingsplannen zijn bouwwerken/objecten vanwege de architectonische en historische waarde als 'karakteristiek' opgenomen omdat zij belangrijk zijn voor de omgevingskwaliteit. In het geval van een karakteristieke aanwijzing zijn in het bestemmingsplan bepalingen opgenomen zodat ook op die panden een bescherming rust. Voorbeelden zijn de bebouwing langs de Amsteloevers, de Waver, de Rondehoep Oost en aan de Molenkade.

Monumenten website

De website www.monumentenouderamstel.nl bevat meer dan 120 objecten die van cultuurhistorisch en landschappelijk belang zijn. Het is de 'monumentenkaart' van Ouder-Amstel.

Archeologische waarden

De laatste decennia is in de gemeente Ouder-Amstel meer dan twintig keer archeologisch onderzoek verricht. Onderzoek in 2003 heeft bevestigd dat sommige gebieden binnen de gemeente van archeologische waarde zijn. De dorpskern van Ouderkerk is zelfs van hoge archeologische waarde. Helaas is vastgesteld dat in het Archeologisch Depot van de Provincie Noord-Holland te Wormer geen bodemvondsten uit de Gemeente Ouder-Amstel zijn geregistreerd. De vraag is dus: waar zijn ze dan wel?

Vrijwilligers

Sterke punten in Ouder-Amstel zijn verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Er zijn veel verenigingen en stichtingen die zich bezighouden met het cultureel erfgoed. De toegankelijkheid en het behoud van cultureel erfgoed worden voor een belangrijk deel gedragen door particulier initiatief en door vrijwilligers.

Uit de Cultuurnota ('Kunst & Cultuur in Ouder-Amstel: een 'verbindende' factor')

Ondanks deze brede inzet is de aandacht voor cultureel erfgoed als culturele en economische pijler nog steeds te beperkt. Al in 2009 constateerden we dat het bestaan van zoveel historie voor veel inwoners eigenlijk heel vanzelfsprekend is. Als gemeente zouden we nog meer moeten laten blijken dat we trots zijn op onze historie.

Het college van B&W heeft in haar collegeprogramma 2010-2014 'Zeilen tegen de wind in' opgenomen dat ons cultureel en historisch erfgoed van grote waarde is en behouden moet blijven. Daartoe zal het actiever moeten worden ingezet als kwaliteit bij beleidsmatige overwegingen op het gebied van cultuur, ruimtelijke ordening, toerisme en economische zaken.

Hoe houden we het erfgoed ook op termijn in tact?

Barend Hoogendorp, Monumentenwacht Noord-Holland

'Wie het verleden kent, kent zijn toekomst'. Direct na de oorlog was er weinig aandacht voor erfgoed. Er was sprake van grote leegstand en achterstallig onderhoud. De mentaliteit na de oorlog valt het beste te omschrijven als 'alles wordt nieuw'. Men was druk bezig met de wederopbouw van wat de Tweede Wereldoorlog had aangericht. Veel erfgoed werd gesloopt. Deze 'rampen' zorgden er anderzijds voor dat een nieuw besef ontstond dat hier historie werd vernietigd. Er ontstond een tegenbeweging van klokkenluiders, particulier initiatief en historische verenigingen. Die heeft ertoe geleid dat erfgoed nu niet langer als elitair wordt gezien; behoud en restauratie worden breed gedragen.

Rol Monumentenwacht

Door de jaren heen is de rol van de Monumentenwacht veranderd. Tegenwoordig huldigt men het principe: Voorkomen is beter dan genezen. Onderhoud is goedkoper dan restaureren. Je hebt meer plezier van het pand en een goed onderhouden pand is beter verkoopbaar.

Door het terugtreden van de overheid is er meer particulier initiatief mogelijk en nodig. De overheid faciliteert hooguit en scheidt kaders. Wat hebben we geleerd: leegstand voorkomen, toekomstgericht denken, eigen verantwoordelijkheid nemen. Bij herbestemming is het zaak een goed model op te zetten met duidelijke exploitatie. Want behoeften en functies veranderen met de tijd en met de gebruiker. Laat een gebouw vitaal zijn, gebruik het hoe meer hoe beter. Want er dreigt een overschot aan gebouwen (niet aan woningen).

Bouwkundige inspecties blijven van belang. De overheid heeft belang bij monitoring van de bouwkundige kwaliteit van monumenten en het behoud van historische 'bouwmassa'. Het belang voor de eigenaar is dat hij inzicht in de kwaliteit van het pand houdt en preventief én planmatig onderhoud kan doen. Daardoor houdt hij controle op de uitgaven en heeft hij meer woonplezier.

Lessen uit het verleden:

- Voorkom leegstand
- Vermijd de waan van de dag
- Tijd kopen als dat nodig is
- Zorg voor maatschappelijk draagvlak: betrek jongere generaties
- Hanteer een bouwkundige ondergrens
- Doe concessies voor gebruik naar de eisen van de tijd en de (nieuwe) functie
- Kijk naar de exploitatiemogelijkheden en naar de functionaliteit
- Vergeet 'eindbeelden'

Houdt het levend...

Monumentenbeleid is het begin en niet het einde!!! Een monumentenlijst vraagt actief beheer van overheid, eigenaar en cultuurhistorische organisaties.

De taak van de overheid verandert: meer monitoring en ondersteuning, met in dat proces een plaats voor vergunningverlening en handhaving

De eigenaar is verantwoordelijk voor preventie, onderhoud en (toekomstig) gebruik.

Cultuurhistorische organisaties kunnen een zinvolle rol spelen bij planologische ontwikkelingen, vergunningen, ideeën voor hergebruik, redengevende omschrijvingen, signaleren van nieuwe ontwikkelingen. Ze moeten kennis verzamelen en doorgeven aan volgende generaties.

Hoe kunnen we dat betalen?

Bernard Brons, Nationaal Restauratiefonds

Restauratiefonds

Het Nationaal Restauratiefonds is opgericht in 1985 en is een onafhankelijke, particuliere stichting. Doel: behoud van beschermingswaardige panden (rijksmonumenten, provinciaal, gemeentelijk). Het fonds geeft voorlichting en advies en doet de uitbetaling van rijkssubsidies. Ook biedt het financieringsoplossingen voor eigenaren. Het fonds werkt samen met rijk, provincies, gemeenten, monumentenwacht en particuliere organisaties.

Financieringsmogelijkheden

Het fonds maakt gebruik van de inzet van zgn. revolvingfondsen. Dat zijn laagrentende leningen in plaats van subsidies; de duurzame inzet van gelden wordt aangevuld met marktconforme financieringsvormen.

Rijksmonumenten

Voor woonhuis monumenten is er de Restauratiefonds-hypothec. Voor niet-woonhuis monumenten zijn er de Restauratiefonds-hypothec of de Restauratiefondsplus-hypothec. Een derde mogelijkheid is 'aanvullend' financieren, marktconform ('scherp' tarief).

Gemeentelijke en provinciale monumenten

Voor gemeentelijke monumenten bestaat de Cultuurfonds-hypothec (in Noord-Holland momenteel niet beschikbaar). Voor provinciale monumenten (met woonfunctie) is er de Noord-Hollandse Monumenten-hypothec. Ook hier is aanvullend financieren tegen marktconform ('scherp') tarief mogelijk.

Subsidies

Rijk

- Ondersteunen eigenaren rijksmonumenten door de instandhoudingsregeling (Brim)
- Budget beschikbaar stellen voor herbestemming van rijksmonumenten
- Fiscale aftrekmogelijkheden voor eigenaren van rijksmonumenten

Provincie Noord-Holland

- restauratiesubsidies
- stimulering herbestemming monumenten

Wat zou de gemeente kunnen doen?

- gemeentelijke monumentenlijst
- adviseren, begeleiden en verwijzen eigenaren
- subsidieregeling voor onderhoud van gemeentelijke monumenten
- een restauratiefonds oprichten, dat scherpe voorwaarden biedt
- meedenken over de mogelijkheden en oplossingen m.b.t. herbestemming

Tot slot: de goede voorbereiding ...

Een paar tips:

- RestauratieWijzer van het Restauratiefonds
- Websites:
www.restauratiefonds.nl
www.monumenten.nl
- Gids Monumentaal Wonen, te downloaden op Monumenten.nl

Een gemeentelijke monumentenlijst?

Leo Dubbelaar, Cuypersgenootschap

Cuypersgenootschap

Het genootschap werd in 1984 opgericht. Het aantal leden (landelijk) is ca. 400. Het genootschap heeft als doelstelling het behoud van bouwkundig erfgoed uit de negentiende en twintigste eeuw en concentreert zich in toenemende mate op de bescherming van erfgoed uit de periode van na 1940. Er zijn ca. 15 actieve vrijwilligers. Viermaal per jaar verschijnt het Cuypersbulletin. Elk jaar wordt een jaarboek uitgegeven.

Monumentenbeleid in Ouder-Amstel

De gemeente Ouder-Amstel heeft een actuele erfgoedverordening. De gemeente telt 39 inschrijvingen in het Rijksmonumentenregister. De gemeente kent een lijst van karakteristieke panden. In Ouder-Amstel zijn geen gemeentelijke monumenten aangewezen. Bij de inwoners is veel draagvlak voor het behoud van cultureel erfgoed.

De gemeente Ouder-Amstel is de enige gemeente in de regio zonder gemeentelijke monumentenlijst. De aanduiding karakteristiek/beeldbepalend in het bestemmingsplan geeft slechts een geringe mate van bescherming. Sloop blijft dan nog redelijk eenvoudig. Mede door veranderende wetgeving is een monumentenstatus de beste bescherming voor erfgoed.

Een paar voorbeelden van kandidaten voor de gemeentelijke monumentenlijst:

Urbanuskerk

Rijkstraatweg 230 Duivendrecht

Kleine Kerk

Rijksstraatweg 129 Duivendrecht

Woonhuis Nicolette

Dorpsstraat 18 Ouderkerk aan de Amstel

Boerderij

Rondehoep West 70 Ouderkerk aan de Amstel

Boerderij Kerklust

Rondehoep Oost 6 Ouderkerk aan de Amstel

Nieuw Wittenburg

Dorpsstraat 26 Ouderkerk aan de Amstel

Wat wil het Cuypersgenootschap?

- Een begin maken met een (beknopte) gemeentelijke monumentenlijst
- Gefaseerde aanwijzing om het in crisistijd haalbaar te maken
- Een goede voorlichting aan eigenaren van (toekomstige) monumenten
- Behoud van de aanduiding karakteristiek voor de niet als monument te beschermen waardevolle panden

Een beschermde status als monument is het beste instrument tegen de sloop of vermindering van historische panden en biedt mogelijkheden tot restauratie- en onderhoudssubsidie.

Commissie voor welstand en monumenten Ouder-Amstel - Uit het Jaarverslag 2012

Monumenten

De advisering over monumenten en welstand is in Ouder-Amstel geïntegreerd. In de geïntegreerde commissie worden voor beschermde monumenten in één behandeling zowel het welstandsadvies als het monumentenadvies opgesteld, liefst in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming. Als de gemandateerde het wenselijk acht dat meerdere verschillende deskundigen naar een plan kijken, dan kan het plan voor advies voorgelegd worden aan de Monumentenadviescommissie. Deze vergadert maandelijks in Alkmaar. Eventuele verdere behandeling kan vervolgens weer in de geïntegreerde commissie plaatsvinden.

De integratie van de monumenten- en welstandscommissie is ook naar volle tevredenheid verlopen, er wordt regelmatig van de mogelijkheid van gecombineerde planbehandeling gebruik gemaakt. Vanuit de gemeente wordt aangegeven dat aan de gemandateerde behandeling van adviesaanvragen geen behoefte is.

Onder leiding van Karel Loeff (Erfgoedvereniging Heemschut) werd gediscussieerd aan de hand van drie stellingen.

1. 'Koester de rampen' **Barend Hoogendorp**

Een "ramp" is in dit verband een tot de verbeelding sprekende kaalslag, die iedereen als voorbeeld dient van hoe het niet moet. In elke gemeente zijn dit soort 'rampen' wel voorgekomen. Heel leerzaam. Wat ging er toen mis? 'Rampen' hebben in elk geval mensen gemobiliseerd: Dit willen we niet meer. Als een pand niet beschermd is door de monumentenstatus, moet de gemeente sloop of ingrijpende veranderingen toestaan. Vermelding van een lijst van karakteristieke panden in het bestemmingsplan is een minimale beschermingsconstructie. Het is lastig om maatwerk te leveren in een bestemmingsplan. Met een gemeentelijke monumentenlijst kun je preciezer aangeven wat je wilt beschermen. Enthousiasmeer, denk na over herbestemming.

Vraag eigenaar pand uit Waver: De Rondehoep is als calamiteitenpolder aangewezen. Wat gebeurt er met mijn pand uit 1650? Als de polder weer droog valt, dan is er extra hulp nodig om te renoveren. Antwoord Mieke Blankers: Er bestaat hiervoor een schaderegeling.

Jo Blom: Er zijn al voldoende inventarisaties. Er is een monumentenlijst uit 1992 en een monumentenkaart uit 2011. Oproep aan allen om met het Cultuurplatform te komen tot een aanpak, vrijwilligers in te schakelen en lokale erfgoed specialisten te betrekken in een werkgroep.

Paul Theeuwes: De conferentie is een mooi begin. We moeten behouden wat we hebben, niet alleen naar de gemeente kijken, zelf actie nemen. Uit oogpunt van cohesie is samen werken aan behoud van erfgoed heel belangrijk.

D. van Muyden mist jongeren onder de aanwezigen. Dat hebben we aan onszelf te wijten. Het onderwerp weten we kennelijk niet interessant te maken voor ze. Ans Quirijnen zegt dat cultuureducatie één van de speerpunten is van het Cultuurplatform en het Historisch Museum. Martijn Kahlman vindt dat we ons niet zo druk moeten maken over de jongeren. Die hebben echt wel belangstelling voor monumentenzorg. Alleen doen die dat anders en meer oplossingsgericht.

2. 'Met laagrentende leningen kunnen alle restauratieopgaven met succes opgepakt worden' **Bernard Brons**

Financiering is er op 3 niveaus: rijk, provinciale en gemeentelijke overheid. Daarnaast zijn er belastingvoordelen, die behoudens uitzonderingen alleen voor de rijksmonumenten gelden. Voorbeelden van herbestemming: het schooltje van Dik Trom heeft diverse nieuwe bestemmingen gehad, van opslag van een veehouder tot museum. Een steenfabriek wordt onderkomen voor woningen; vooral door particulier initiatief. Een grote boerderij wordt zorgboerderij. Villa Nieuwland, voormalige woongelegenheden voor werkers aan de Afsluitdijk werd jeugdherberg; een asielzoekerscentrum is nu woning met bed en breakfast. Financiering door het fonds is mogelijk als de bank niet wil helpen.

Vraag Hans de Swart: hoe soepel is de toekenning, welke criteria worden gehanteerd? Antwoord BB: Tijdelijke oplossingen kunnen uitkomst bieden. Houd wel in de gaten dat een laagrentende lening gepaard gaat met hoge aflossingen.

3. 'Een beschermde status is het beste instrument tegen de sloop of verminking van historische panden en biedt mogelijkheden tot restauratie- en onderhoudssubsidie'

Leo Dubbelaar

Beleidsvrijheid

Elke gemeente heeft de vrijheid om wel of niet een gemeentelijke monumentenlijst te maken. Bijna elke gemeente in Noord-Holland heeft dat gedaan, met uitzondering van de Gemeente Ouder-Amstel. Rineke Korrel wijst erop dat dit niet betekent dat de gemeente en de gemeenteraad achteroverleunen.

Er zijn argumenten voor en tegen. Het kostenaspect is erg belangrijk.

Kosten

De volgende kosten zijn gemoeid met het opzetten van een gemeentelijke monumentenlijst:

- Het maken van een inventarisatie.
- Het inhuren van deskundigen voor het maken van redengevende omschrijvingen.
- Mogelijke beroepsprocedures.
- Een gemeentelijke subsidieregeling voor eigenaren al dan niet gecombineerd met een vrijstelling van een deel van de OZB.

Om te vermijden dat de kosten bij de start teveel oplopen, is een gefaseerde invoering wenselijk. Goede voorlichting is ook een niet te onderschatten aspect. Eigenaars kunnen tegen de aanwijzing in beroep gaan.

Op een vraag van Chris van der Linden schat Leo Dubbelaar de kosten voor de gemeente op ca. € 5.000,- per pand. Dat is excl. ambtelijke kosten.

Bescherming

Biedt het bestemmingsplan misschien al voldoende bescherming? Dan heb je ook geen gemeentelijke monumentenlijst nodig (Paulette Koek). Wanneer een gebouw als monument is aangewezen en voorzien van een redengevende omschrijving, is dat tevens een bescherming tegen vernietiging/sloop en ingrijpende veranderingen. Die bescherming biedt het bestemmingsplan niet. Mieke Blankers wijst op de mogelijkheid om een bestemmingsplandeskundige in te schakelen.

Monumentenbeleid in Rijnwoude (Groene Hart)

Het gemeentebestuur wil het dorpse en landelijke karakter van Rijnwoude zoveel mogelijk behouden en waar nodig gaan beschermen. De initiatieven van de burgerwerkgroep worden dan ook zeer op prijs gesteld en passen uitstekend in het streven van het gemeentebestuur. Medio 2011 heeft de Gemeenteraad het nieuwe monumentenbeleid vastgesteld en in 2012 zal gestart worden met het daadwerkelijk aanwijzen van een aantal Gemeentelijke Monumenten. Het is een misverstand te denken dat eigenaren van gemeentelijke monumenten alleen maar beperkingen ondervonden van de monumentale status van hun object. De gemeente wil via subsidie voor onderhoud, vrijstelling van bepaalde gemeentelijke leges en ruimere bestemmingsmogelijkheden, eigenaren stimuleren hun bezit te restaureren of te onderhouden.

Job Dresden, Wethouder Monumenten Rijnwoude

Conclusies

De Gemeente Ouder-Amstel is één van de weinige gemeenten in Noord-Holland die geen gemeentelijke monumenten heeft aangewezen. De gemeente beschikt nu niet over de financiële middelen om actief monumentenbeleid te voeren. De rijksmonumenten in de gemeente hebben een behoorlijke bescherming. Dat was ook niet het hete onderwerp. Veel deelnemers maakten zich vooral zorgen over karakteristieke panden, die niet zijn aangewezen als monument. In de bestemmingsplannen zijn wel karakteristieke panden opgesomd. Maar de beschermende werking van die bestemmingsplannen is beperkt.

Voorzitter Karel Loeff: Vaak zijn mensen trots als hun eigendom de status van monument heeft gekregen. De aanpak van restauratie en onderhoud moet met gevoel voor verantwoordelijkheid gebeuren. We moeten trots zijn op wat we hebben. Ons erfgoed is belangrijk voor de lokale samenhang en identiteit. Monumenten zijn er een onderdeel van. Die moet je koesteren.

Sylvia Dubbeldam: Het doorvoeren van veranderingen is altijd lastig. Maar als je altijd blijft doen wat je altijd al deed, verandert er weinig. Misschien moeten we een onderscheid maken tussen 'hardware' en 'software'. Hardware zijn de regels, afspraken en sancties. Die zijn ook nodig. Maar minstens zo belangrijk is de software: de houding t.o.v. samenwerken, met elkaar in gesprek (willen) gaan, gemeenschappelijke doelen vinden, mensen betrekken, samen een visie ontwikkelen. Tussen hard- en software moet een goede balans gevonden worden.

En hoe nu verder?

De bijeenkomst van 13 september 2013 was een goed begin, maar zelfs nog niet het halve werk. Ons erfgoed is bekend, gedocumenteerd, gefotografeerd,

gedigitaliseerd, toegankelijk, gewaardeerd en geliefd. We moeten nu werken aan inbedding van de cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. Van 'cultuurhistorie EN het bestemmingsplan' naar 'cultuurhistorie IN het bestemmingsplan'. In de gemeente zijn heel veel mensen betrokken bij cultureel erfgoed. We moeten met elkaar gaan werken aan een nieuwe visie op monumentenzorg. Het Cultuurplatform zal daarom met de vrijwilligers die zich na afloop van de conferentie hebben opgegeven, op korte termijn een advies aan de gemeente opstellen, op basis van de uitkomsten van deze conferentie.

Om over na te denken

Hoe zit het eigenlijk met de belevingswaarde in de dorpscentra van Ouder-Amstel? Is er verschil tussen steden en dorpen? **Zie onderstaand kader.**

Alleen toekomst voor binnensteden met hoge belevingswaarde

Alleen binnensteden met een hoge belevingswaarde kunnen de toekomst rooskleurig tegemoet zien. Stadscentra die alleen functioneel zijn krijgen het de komende jaren moeilijk. Dat voorspellen onderzoekers van de Atlas voor Gemeenten, in opdracht van de provincie Gelderland. In het rapport 'De toekomst van de Gelderse stad' zetten ze uiteen hoe binnensteden moeten omgaan met de razendsnelle opkomst van het online winkelen. Alleen binnensteden met een hoge 'belevingswaarde' zijn levensvatbaar. Zo'n belevingswaarde hebben steden met een historische binnenstad vol monumenten, met veel horeca, musea, exposities en evenementen. Binnensteden die alleen functioneel zijn, zullen het moeilijker krijgen. De onderzoekers zien daarom goede kansen voor Arnhem, Nijmegen, Tiel, maar ook Zutphen en Harderwijk. Apeldoorn en Ede, die vrij nieuwe en weinig opwindende centra hebben, scoren slecht. De Stentor, 13 oktober 2013

Lijst van Rijksmonumenten in Ouder-Amstel

Nr. 1-2

Monument nr. 31950, 511286

- Achterdijk 1
- Ouderkerk
- R.K. Kerk H. Urbanus, complex met pastorie

Nr. 3

Monument nr. 511287

- Achterdijk 1
- Ouderkerk
- R.K. Kerk H. Urbanus Vollebregtorgel

Nr. 4

Monument nr. 31951

- Achterdijk 2
- Ouderkerk
- Laag huis met topgevel (restaurant)

Nr. 5

Monument nr. 31952

- Binnenweg 2
- Ouderkerk
- Poldermolen De Zwaan

Nr. 6

Monument nr. 31953

- Brugstraat 2-4
- Ouderkerk
- Huis met topgevel

Nr. 7

Monument nr. 31954

- Dorpsstraat 1
- Ouderkerk
- Boerderij De Haegh

Nr. 8

Monument nr. 31955

- Hoger Einde-Zuid 6
- Ouderkerk
- Hoogerlust

Nr. 9-10

Monument nr. 31956, 31957

- Hoger Einde-Zuid 17/18
- Ouderkerk
- Schoonzicht

Nr. 11

Monument nr. 31958

- Holendrechteweg 8
- Ouderkerk
- Boerderij Amstelbocht

Nr. 12

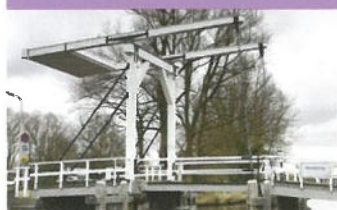
Monument nr. 31959

- Holendrechteweg 53
- Ouderkerk
- Boerderij Leerspiegel

Nr. 13

Monument nr. 31977

- Kerkstraat bij 1 ongenumerd
- Ouderkerk
- Kerkbrug

Nr. 14

Monument nr. 31960

- Kerkstraat 1
- Ouderkerk
- Pand met topgevel (bakkerij Out)

Nr. 15

Monument nr. 31961

- Kerkstraat 3,4,5,6,7,8
- Ouderkerk
- Diaconiehuisjes (museum)

Nr. 16

Monument nr. 31962

- Kerkstraat 9
- Ouderkerk
- Laag huis met rechte kroonlijst

Lijst van Rijksmonumenten in Ouder-Amstel (vervolg)

Nr. 17

Monument nr. 31967

- Kerkstraat bij 10 ongenummerd
- Ouderkerk
- Portugees-Israëlitische begraafplaats Beth Haim

Nr. 18

Monument nr. 31963

- Kerkstraat 10
- Ouderkerk
- Pand met gezwenkte topgevel (Vegahuis)

Nr. 19

Monument nr. 31968

- Kerkstraat 11
- Ouderkerk
- Amstelkerk

Nr. 20

Monument nr. 511294

- Kerkstraat 13,14,15
- Ouderkerk
- Diaconiehuizen NH Gemeente

Nr. 21

Monument nr. 511290

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie

Nr. 22

Monument nr. 511289

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie complex

Nr. 23

Monument nr. 31964

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie Tuinkoepel

Nr. 24

Monument nr. 511291

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie toegangspartij

Nr. 25

Monument nr. 511293

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie hekwerk

Nr. 26

Monument nr. 511292

- Kerkstraat 20
- Ouderkerk
- Amstelkerk-Pastorie wagenschuur

Nr. 27

Monument nr. 31966

- Kerkstraat 45 (46)/48
- Ouderkerk
- Pand De Korendrager

Nr. 28

Monument nr. 31965

- Kerkstraat 54
- Ouderkerk
- Pand met gevel met rechte kroonlijst

Nr. 29

Monument nr. 511503

- Rijksstraatweg 226
- Duivendrecht
- Boerderij Wintershoven

Nr. 30

Monument nr. 511504

- Rijksstraatweg 228
- Duivendrecht
- Anthoniushoeve

Foto: Jos Teeuwisse

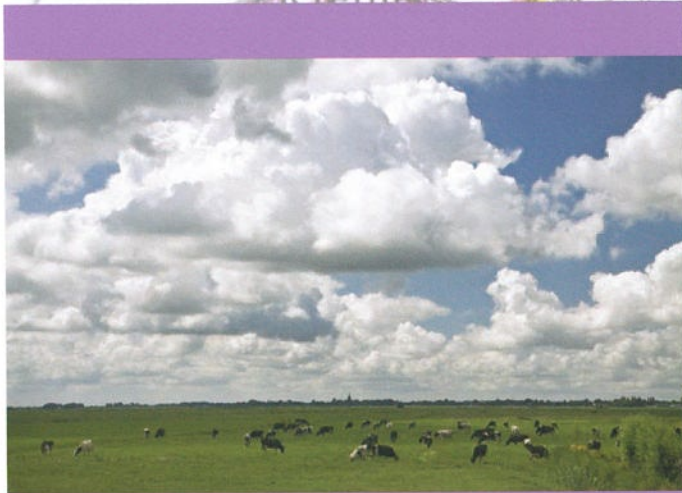
Karakteristieke panden Ouder-Amstel

cf. lijst Gemeente Ouder-Amstel 2013-02-25

Volgnr.	Straat en huisnummer	Plaats	Naam / type
1	Achterdijk 4	Ouderkerk	Restaurant
2	Achterdijk 8a	Ouderkerk	Woonhuis
3	Achterdijk 14a	Ouderkerk	Woonhuis
4	Binnenweg 3, 4, 5	Ouderkerk	Boerderij Bosch-Lust, Amstel-Land
5	Binnenweg 6	Ouderkerk	Boerderij Ooster-Amstel
6	Binnenweg 7	Ouderkerk	Boerderij Rundervreugd
7	Binnenweg 11-12	Ouderkerk	Voormalige munitieopslag
8	Binnenweg 13-14	Ouderkerk	Boerderij
9	Binnenweg 16-16a	Ouderkerk	Boerderij De Drie Fontein
10	Binnenweg 18	Ouderkerk	Boerderij Strandvlied
11	Brugstraat 6	Ouderkerk	Woonhuis
12	Brugstraat 8	Ouderkerk	Woonhuis
13	Brugstraat 10	Ouderkerk	Woonhuis
14	Brugstraat 11	Ouderkerk	Woonhuis
15	Burg. Stramanweg 97	Ouderkerk	Boerderij Immanuel
16	Dorpsstraat 1a	Ouderkerk	Woonhuis
17	Dorpsstraat 7	Ouderkerk	Café
18	Dorpsstraat 18	Ouderkerk	Nicolette
19	Dorpsstraat 24	Ouderkerk	Woonhuis
20	Dorpsstraat 26	Ouderkerk	Nieuw-Wittenburg
21	Dorpsstraat 28	Ouderkerk	Welgelegen
22	Dorpsstraat 36-38	Ouderkerk	Slagerij/ Den Elskamp
23	Dorpsstraat 40	Ouderkerk	Woonhuis
24	Hoger Einde-Noord 47-50	Ouderkerk	Woonhuizen
25	Hoger Einde-Noord 54	Ouderkerk	Voormalig burgemeestershuis
26	Hoger Einde-Zuid 3	Ouderkerk	Woonhuis
27	Hoger Einde-Zuid 12	Ouderkerk	Stroom en Lommer
28	Hoger Einde-Zuid 15-16	Ouderkerk	Vrede Lust
29	Hoger Einde-Zuid 19-20	Ouderkerk	Woonhuis
30	Holendrechteweg 37	Ouderkerk	Boerderij Eben Haëzer
31	Holendrechteweg 52a	Ouderkerk	Boerderij
32	Hoogedijk 3	Ouderkerk	Boerderij
33	Korte Dwarsweg 8	Ouderkerk	Boerderij Panta Rei
34	Middenweg 5	Ouderkerk	Elisabeth Hoeve
35	Middenweg 7	Ouderkerk	Boerderij
36	Molenkade 30	Duivendrecht	Woonhuis
37	Molenkade 31	Duivendrecht	Woonhuis
38	Molenkade 32	Duivendrecht	Woonhuis
39	Molenkade 33	Duivendrecht	Woonhuis
40	Molenkade 34	Duivendrecht	Woonhuis
41	Molenkade 35	Duivendrecht	Woonhuis
42	Molenkade 36	Duivendrecht	Woonhuis
43	Molenkade 37	Duivendrecht	Woonhuis
44	Molenkade 38	Duivendrecht	Woonhuis
45	Molenkade 39	Duivendrecht	Woonhuis
46-53	Molenkade 40-40G	Duivendrecht	Complex woonhuizen
54	Rijksstraatweg 184 en 186	Duivendrecht	Boerderij Mijn Genoegen
55	Rijksstraatweg 230 en 232	Duivendrecht	St. Urbanuskerk en Parochiehuis
56	Rondehoep Oost 6	Ouderkerk	Boerderij Kerklust
57	Rondehoep West 32	Ouderkerk	Boerderij
58	Rondehoep West 43	Ouderkerk	Boerderij De Paerl
59	Rondehoep West 51	Ouderkerk	Boerderij
60	Rondehoep West 53	Ouderkerk	Boerderij
61	Rondehoep West 60	Ouderkerk	Boerderij
62	Rondehoep West 63	Ouderkerk	Boerderij
63	Rondehoep West 70	Ouderkerk	Boerderij
64	Waver 5	Ouderkerk	Boerderij
65	Waver 7	Ouderkerk	Boerderij De Jonge Linde
66	Waver 11	Ouderkerk	Huis schoolmeester
67	Waver 33	Ouderkerk	Boerderij Regtlust
68	Waver 37	Ouderkerk	Boerderij
69	Waver 48	Ouderkerk	Poldergemaal

Over het Cultuurplatform Ouder-Amstel

De Gemeente Ouder-Amstel wil kunst en cultuur stimuleren en daarbij gebruik maken van de deskundigheid en ervaring van iedereen die in Ouder-Amstel op dat terrein actief is. In 2008 heeft de Gemeente het initiatief genomen voor de oprichting van het Cultuurplatform Ouder-Amstel. Doel van het platform is de gemeente - gevraagd of ongevraagd - te adviseren over kunst en cultuur in Ouder-Amstel. Daarnaast wil het platform een overlegorgaan zijn voor instellingen, verenigingen en kunstenaars, voor professionals en voor amateurs door het contact tussen gemeente en mensen die op cultureel gebied actief zijn te verbeteren en zo het culturele aanbod in de gemeente te versterken. We streven ernaar om de inwoners actief te betrekken bij culturele activiteiten en de deelname eraan te stimuleren. Het platform bestaat uit een aantal betrokken bewoners en vertegenwoordigers van de domeinen erfgoed en historie, muziekeducatie, (culturele) evenementen en beeldende kunst.

Aanvullende Lijst Bijzondere Objecten/Landschappen Monumentenkaart

www.monumentenouderamstel.nl

Volgnr	Straat en huisnummer	Plaats	Naam/type
1	Binnenweg 1A	Ouderkerk	Karsenhof, Grafmonument Goudstikker, Grafmonument Veldwachters
2	Binnenweg 17	Ouderkerk	Boerderij Over-Amstel
3	Binnenweg 22	Ouderkerk	Molensloop "van Twisk"
4	Brugstraat	Ouderkerk	Covertveer
5	Burg. Stramanweg	Ouderkerk	Veenderij De Toekomst
6	Burg. Stramanweg 96	Ouderkerk	Woonhuis
7	Dorpsstraat 21	Ouderkerk	Drievliet
8	Dorpskern	Ouderkerk	Beschermd Dorpsgezicht
9	Hoger Einde-Noord 31	Ouderkerk	Geijssel (v/d Velden)
10	Hoger Einde Zuid 22	Ouderkerk	voormalige Gereformeerde Kerk
11	Holendrechteweg	Ouderkerk	Boerderij Kerkzicht
12	Holendrechteweg	Ouderkerk	Landje van Geijssel
13	Holendrechteweg	Ouderkerk	In- en uitvaart kanaal Holendrecht- en Bullewijkerpolder
14	Holendrechteweg	Ouderkerk	Hoogendijk
15	Holendrechteweg/ Amstelweg	Ouderkerk	Veenderij Holendrecht- en Bullewijkerpolder
16	Kloosterstraat 1	Duivendrecht	Café
17	Kloosterstraat/ Rijksstraatweg	Duivendrecht	Complex woonhuizen
18	Koningin Julianalaan 24	Ouderkerk	Christelijk Gereformeerde Elim kerk
19	Julianalaan 32	Ouderkerk	Woonhuis 'Karma'
20	Korte Dwarsweg 3	Ouderkerk	Woonhuis
21	Korte Dwarsweg 10	Ouderkerk	Woonhuis
22	Machineweg	Ouderkerk	Veenderij De Nieuwe Bullewijk
23	Machineweg	Ouderkerk	Veenderij De Zuidveenderij
24	Middenweg/ Holendrechtzijweg	Ouderkerk	Ouderkerkerplas
25	Molenkade 29	Duivendrecht	Woonhuis
26	Rondehoep	Ouderkerk	Polder
27	Rondehoep Oost	Ouderkerk	Ondiepte Bullewijk bij Voetangel
28	Ronde Hoep Oost 4	Ouderkerk	Boerderij
29	Ronde Hoep Oost 11	Ouderkerk	Boerderij Veelust
30	Ronde Hoep West 61	Ouderkerk	Boerderij
31	Rijksstraatweg 5-31	Ouderkerk	Dotinghuizen
32	Rijksstraatweg 118	Duivendrecht	Gevangenisje
33	Rijksstraatweg 125	Duivendrecht	Groot Giessenhof
34	Rijksstraatweg 127	Duivendrecht	Schoolmeesterhuis
35	Rijksstraatweg 129	Duivendrecht	De Kleine Kerk
36	Rijksstraatweg 215	Duivendrecht	Café
37	Rijksstraatweg 222-224	Duivendrecht	Winkels
38	Rijksstraatweg	Duivendrecht	Weidegebied Rijksstraatweg
39	Schoolpad 1-2	Duivendrecht	d'Oude School
40	Waver 46	Ouderkerk	Boerderij Swanevelt
41	Zwarte Laantje 4	Duivendrecht	Golfbaan en Clubhuis Old Course Amsterdam

Colofon

- **Sponsor** Rabobank Coöperatief Fonds Amstel en Vecht
- **Foto's** Piet de Boer, Hans Dornseiffen
- **Tekst** Ans Quirijnen en Alex de Boer, Cultuurplatform Ouder-Amstel
- **Vormgeving** info@ArtplusAdvice.nl, Ernestine de Bruijn
- **Verspreiding** Aan alle conferentiedeelnemers en belangstellende organisaties

Speciale dank voor hun bijdragen aan de erfgoedconferentie:

- Erfgoedvereniging Heemschut
- Monumentenwacht Noord-Holland
- Nationaal Restauratiefonds
- Stichting Cuypersgenootschap

Rabobank